

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

USKOT-FOORUMI RY kiittää valmiuslain hyvästä pohjavalmistelusta ja mahdollisuudesta lausua aiheesta VALMIUSLAIN VARAUTUMISVELVOLLISUUTTA KOSKEVA MUISTIO SEKÄ VALMIUSLAIN YLEISET KEHITTÄMISTARPEET

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Väestön toimintakyky ja henkinen kriisinkestävyys

Varautumisvelvollisuutta koskevassa muistiossa todetaan, että tavoitteena on turvata poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys.

Suomen perustuslain 11 §:n mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus.

Uskonnon ja omantunnon vapautteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Uskonnollinen vakaumus ja usko

- voivat antaa voimaa, vähentää pelkoa ja ehkäistä panikoimista eli auttaa hallitsemaan itseään ja toimimaan vaikeissa, uuvuttavissa ja hankalissa tilanteissa
- antavat toivoa toivottomalta näyttävissä tilanteissa ja merkitystä elämään
- voivat suojella mielenterveyttä traumaattisissa tilanteissa

USKOT-Foorumi ry toteaa, että uskonnollinen vakaumus on voimavara, joka on hyvä ottaa huomioon myös varauduttaessa poikkeusoloihin tai häiriötilanteisiin. Uskonnollisten yhteisöjen verkostoilla ja vapaaehtoistyöllä, joka käsittää kaikki elämän eri vaiheet mm. vanhusten kotipalveluja, nuorisotyötä, lapsille järjestettäviä toimintoja, on suuri merkitys myös poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa. Siksi se on hyvä ottaa huomioon suunnitelmia laadittaessa ja selvittää jo ennakkoon eri uskonnollisten yhteisöjen toimijoiden yhteystiedot. USKOT-foorumin kriisiviestintäsuunnitelman yhteydet kattavat kymmenien sen jäsenyhteisöjen tahojen lisäksi muita, pieniä uskonnollisia yhdyskuntia. Foorumilla on välittömät yhteydet ministeriöihin, evankelis-luterilaisen kirkon henkiseen huoltoon, mediaan ja kansainvälisiin verkostoihin.

Reservissä olevien osalta tulisi ottaa huomioon se, että sotatilanteessa voidaan turvata myös pienten uskonnollisten yhteisöjen toiminta siten, että eri uskonnollisissa yhteisöissä avaintehtävissä olevat voivat olla henkilövarauksella vapautettuja sodanajan tehtävästään kuten nyt isompien yhteisöjen osalta on jo. Jos esim. ainoat toimituksia suorittavat hindut tai buddhalaiset kutsutaan sota-aikana rintamapalvelukseen, koko yhteisö jää ilman tarvitsemaansa hengellistä palvelua. Sellainen ei mitenkään tue henkistä kriisinkestävyttä.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

USKOT-foorumi muistuttaa myös uskontodialogin tärkeydestä poikkeusoloihin ja mahdollisiin hybridioperaatioihin valmistautumisessa. Uskontodialogin avulla on mahdollista rakentaa luottamusta eri uskontokuntien kesken ja siten vähentää epäluuloa uskonnollisten ryhmien välillä, jota hybridioperaatiot mahdollisesti pyrkivät ruokkimaan. COVID19:n aiheuttamat poikkeusolot osoittivat, miten helppoa epäluottamuksen lietsominen ja erimielisyyksien ruokkiminen ovat poikkeusoloissa. Avoimella dialogilla sekä tietämyksen lisäämisellä on mahdollista taistella mm. harhaanjohtavia valeutisia vastaan, joilla pyritään leimaamaan jotain tiettyä uskontokuntaa ja näin aiheuttamaan yhteiskunnallisia jakolinjoja.

Puolustusministeriön yhteydessä toimiva Turvallisuuskomitea

Puolustusministeriön yhteydessä toimivassa Turvallisuuskomiteassa on myös järjestöjen edustusta. Turvallisuuskomitean tehtävät huomioon ottaen olisi tärkeää, että myös uskonnolliset yhteisöt tai niiden yhteistyöjärjestö Uskot-Foorumi ry olisi edustettuna komitean työssä joko jäsenenä tai kuultavana. Tällöin voitaisiin hyödyntää myös poikkeusoloissa tai häiriötilanteissa tietämystä uskonnollisten yhteisöjen suorittamasta vapaaehtoistyöstä ja yhteisöjen verkostojen kautta saamaa tietämystä erilaisten palvelujen turvaamisessa sekä yhteisöjen hengellistä toimintaa henkisen kriisinkestävyuden ylläpitämisessä.

Eila Ratasvuori, USKOT-foorumin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaoston jäsen

Matti Viitasaari, USKOT-foorumin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvojaoston jäsen

Katri Kuusikallio, USKOT-foorumin toiminnanjohtaja

Kuusikallio Katri
Uskontojen yhteistyö Suomessa - USKOT-foorumi ry